

SPRÁVA Z PODUJATIA: WORKSHOP „AKO PRIPRAVOVAŤ A REALIZOVAŤ STRATEGICKÉ PLÁNY UDRŽATEĽNEJ MOBILITY“

Projekt LIFE IP - Zlepšenie kvality ovzdušia (LIFE18 IPE/SK/000010) podporila
Európska únia v rámci programu LIFE

Názov podujatia: Ako pripravovať a realizovať strategické plány udržateľnej mobility

Dátum a miesto konania: 8.12.2020, on-line prenosom prostredníctvom Skype for Business

Cieľ podujatia:

Cieľom workshopu bolo priblížiť zástupcom samospráv, expertom a zástupcom mimovládnych organizácií zásady plánovania a zavádzania opatrení na podporu udržateľnej mobility v mestách, a plánovania dopravy s ohľadom na cyklistov a peších účastníkov premávky.

Témy prezentácií:

- Zavádzanie parkovacej politiky a ďalších opatrení v prospech udržateľnej mobility v Trenčíne
Patrik Žák, B.S.B.A - zástupca primátora Mesta Trenčín
- Plán udržateľnej mobility v TSK - proces prípravy, opatrenia a jeho vplyv na rozvoj cyklodopravy v kraji
Ing. Radovan Hladký - vedúci odboru dopravy, TSK

Práca v 2 tematických skupinách:

- Plány udržateľnej mestskej mobility
- Príklady dobrej praxe pre podporu udržateľnej mobility v mestách

Počet účastníkov: 36

Príloha č.1: print screeny prihlásených účastníkov

Program:

Príloha č.2: Pozvánka s programom

Príloha č.3: Prezentácia 1 - Zavádzanie parkovacej politiky a ďalších opatrení v prospech udržateľnej mobility v Trenčíne

Príloha č.4: Prezentácia 2 - Plán udržateľnej mobility v TSK - proces prípravy, opatrenia a jeho vplyv na rozvoj cyklodopravy v kraji

Záver:

Z prezentácií a následných diskusií v pracovných skupinách vyplynuli nasledovné závery a odporúčania:

Participácia pri príprave PUM počas celého obdobia spracovania umožní predchádzať potenciálnym nedorozumeniam a konfliktom v procese SEA a schvaľovania dokumentu. Je potrebná pri tom spolupráca objednávateľa – samosprávy a zhotoviteľa.

Žiadny dlhodobý plánovací dokument vrátane PUM nemôže byť pripravený so 100%-nou platnosťou na celé obdobie. Preto je potrebné **pravidelné monitorovanie, vyhodnocovanie a aktualizácia**. Prípadné zmeny je potrebné robiť na základe najnovších poznatkov, a prispôbovať ich aktuálnym trendom, príležitostiam. Aj v týchto procesoch je potrebné komunikovať s dotknutými subjektmi v rámci samosprávy a neopomínať zapojenie verejnosti a miestnych samospráv.

Príležitosťou na financovanie komplexných opatrení je aj nové programové obdobie EÚ 2020 – 2027, na ktoré sa v súčasnosti pripravujeme paralelne “zhora” – zo strany ministerstiev, ako aj “zdola” – v rámci **prípravy krajských integrovaných územných stratégií a v prípade niektorých miest aj stratégií**

udržateľného mestského rozvoja. Jednania medzi kraji a ministerstvami o rezortných a územných prioritách a spôsoboch ich financovania budú prebiehať v januári-marci 2021. Dopracovanie územných stratégií je naplánované v roku 2021.

Budovanie cyklotrás často spomaľuje **náročný povoľovací proces a majetkové vysporiadanie** pozemkov. Na prvom mieste je pokus o dohodu, vyvlastnenie je až krajné riešenie. Proces vyvlastňovania je náročný, musí byť dodržaný zákonný postup. V prípade ciest a diaľnic je tento proces riadený NDS, ktorá má s tým už skúsenosti. Samosprávy nedisponujú porovnateľnými kapacitami, preto býva proces zdĺhavejší. Krajským aj mestským samosprávam by pomohlo zjednodušenie legislatívy v oblasti výstavby aj verejného obstarávania.

Pri plánovaní mobility je dôležitá **práca s dátami**. Sčítanie dopravy sa robí SSC každých 5 rokov (plánované sčítanie v r 2020 sa bolo odložené kvôli pandémie). **Okrem údajov z celoštátneho sčítania** majú samosprávy možnosť **prepojiť kamerové systémy mestskej/obecnej polície** na zariadenia, ktoré vedú rozlíšiť rôznych účastníkov dopravy. Je možná inštalácia cyklosčítačov, na základe zozbieraných dát sa následne dajú objektívne vyhodnocovať zrealizované opatrenia a regulovať a plánovať rozvoj cyklo dopravy.

Tak ako mnohé iné odvetvia, aj verejná doprava bola zasiahnutá situáciou súvisiacou s COVID 19. Kým dopravcovia sú zahrnutí v systéme kompenzácií od štátu z dôvodu straty príjmov, je potrebné si uvedomiť, že táto strata postihla aj samosprávne kraje. Kompenzácie rieši Ministerstvo financií SR.

V kontexte vytvárania podmienok pre udržateľnú mobilitu má významnú úlohu **Integrovaný dopravný systém**. Samosprávne kraje môžu využiť spoluprácu pri budovaní IDS aj prostredníctvom Slovenskej asociácie organizátorov verejnej dopravy so sídlom v Žiline.

Účinným nástrojom na regulovanie IAM v mestách je parkovacia politika. Napriek tomu, že zahŕňa obmedzenie parkovania na verejných priestranstvách, je zvyčajne nepopulárnym krokom, neželanou zmenou pre vodičov automobilov. Pri efektívnej komunikácii, spolupráci s dotknutými subjektami a transparentnom nastavení pravidiel a opatrení nemusí byť dôvodom na zníženie popularity miestnych politikov.

Mnohé samosprávy sa stretávajú s problémom, že majitelia automobilov nevyužívajú vybudované **parkovacie domy**. Staršie parkovacie domy si vyžadujú zručných vodičov, preto niektorí vodiči uprednostňujú parkovanie na verejných priestranstvách, aj v prípade vyššej ceny za parkovanie. Vozidlá sú čím ďalej väčšie, projektované parametre parkovacích domov – šírka, výška, uhol zatáčok, existencia stĺpov sťažujú pohyb v nich. Preto bude potrebné v blízkej budúcnosti prehodnotiť rekonštrukciu týchto zariadení.

Pri zavádzaní väčšiny opatrení, ktoré podporujú udržateľnú mobilitu v mestách, je nevyhnutná medzirezortná spolupráca na úradoch, ale aj spolupráca s ďalšími organizáciami a inštitúciami. Nie vždy je samospráva aj správcom komunikácií (môže ním byť aj VUC alebo SSC). Pri navrhovaní trvalých opatrení, akými sú zmeny dopravného značenia alebo znižovanie rýchlosti, je nevyhnutná spolupráca samosprávy s dopravným inšpektorátom a správcom komunikácie.

Bezpečnosť chodcov a cyklistov v mestách, cez ktoré vedie tranzitná doprava, je denne ohrozovaná vysokou intenzitou dopravy. Kontrola dodržiavania pravidiel cestnej premávky, monitorovanie rýchlosti,

ako aj udeľovanie sankcií v prípade prekročenia, nie je v kompetencii samosprávy, je na to potrebná **súčinnosť štátnej polície**. Nedostatočné kapacity na permanentnú kontrolu je vhodné postupne kompenzovať **zavádzaním SMART technológií**, ktoré dokážu premávku monitorovať a automaticky vyhodnocovať .

Úsilie samospráv **odkláňať napr. tranzit prechádzajúci mestom/obcou je** zdĺhavý legislatívny proces, ktorý si okrem veľkých investícií do vybudovania obchvatov vyžaduje množstvo povolení a stanovísk od dotknutých subjektov. V niektorých prípadoch je náročné aj vôbec vyvolať diskusiu, dostať za jeden stôl všetky dotknuté subjekty napriek tomu, že samospráve ide o zvýšenie bezpečnosti obyvateľov a zlepšenie ovzdušia na svojom území, aj po množstve výziev, žiadostí a rokovaní je náročné dospieť k zavedeniu takéhoto opatrenia.

Doprava má vysoký podiel na znečisťovaní ovzdušia v mestách, preto je potrebné **kvalitu ovzdušia v sídlach monitorovať a v prípade potreby navrhovať opatrenia** na základe získaných dát.

Monitorovanie kvality ovzdušia vykonáva SHMÚ, ktorý plánuje dobudovanie siete NMSKO (národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia) v horizonte dvoch rokov celkovo na 52 AMS (automatické monitorovacie stanice). V prípade potreby a požiadaviek samospráv je možné v mestách umiestniť aj mobilné monitorovacie stanice. Doplnkovou aktivitou môže byť aj kampaňovité meranie prostredníctvom mobilných zariadení (v tomto prípade je nutná pravidelná kalibrácia pre relevantnosť výsledkov). Aj na základe nameraných koncentrácií znečisťujúcich látok je možné navrhovať a deklarovvať opodstatnenosť opatrení, ktoré by prispeli k znižovaniu znečistenia ovzdušia napr. vylúčením motorovej dopravy v niektorých uliciach, zónach ap.

Kvalita ovzdušia, koncentrácie znečisťujúcich látok v ovzduší alebo plánovanie a **riešenie dopravy** sú zvyčajne pre širokú laickú verejnosť **náročné témy, preto je o túto problematiku nízky záujem** a často chýbajú informácie o tom, ako by mohli obyvatelia miest sami prispieť k zlepšeniu situácie. Preto je potrebné robiť kampane a **zložitú problematiku prezentovať verejnosti atraktívnou a zjednodušenou formou**. Samosprávy často nemajú na to odborné a personálne kapacity, v takom prípade je vhodné **využívať existujúce kampane a projekty**, do ktorých je možné sa zapojiť a využiť vyhotovené propagačné materiály, marketingové stratégie, manuály na zapojenie verejnosti ap.

V oblasti problematiky kvality ovzdušia je aktuálne možné využívať aj materiály vytvorené v súvislosti s projektom POPULAIR, v rámci ktorého budú postupne vyhotovené plagáty, letáky, brožúrky. Rovnako tak v oblasti propagácie ekologickej dopravy je možné využiť napríklad kampane Do práce na bicykli či Európsky týždeň mobility, ku ktorým sú každoročne vyhotovené plagáty, letáky, webové stránky s manuálom na zapojenie, príklady pre organizovanie podujatí, ktoré môžu samosprávy v prípade záujmu využívať a inšpirovať sa nimi.

Príklady prezentovaných opatrení, ktoré zavádza mesto Trenčín a TSK na podporu udržateľnej mobility :

Participácia pri tvorbe krajského Plánu udržateľnej mobility bola v TSK realizovaná v celom procese tvorby. Na začiatku boli **oslovené mestá a obce** v kraji, aby predložili svoje zámery, následne boli oslovení na zasielanie pripomienok k tvorbe dokumentu. V TSK boli zapojení do tvorby PUM aj **poslanci**

a obyvatelia kraja s možnosťou posielania pripomienok. PUM bol prerokovaný **v rámci procesu SEA**, kde boli tiež vyhodnotené pripomienky od dotknutých subjektov.

Mesto Trenčín **na podporu participácie** verejnosti využíva aj open source nástroj **DECIDIM**. Na tejto platforme vytvorili webovú stránku **zapojsa.trencin.sk**, kde sa mohli obyvatelia vyjadrovať rámci online prerokovania Návrhovej časti PUM. Osobitne má tento nástroj svoj význam v čase pandemických opatrení, keď sú obmedzené stretnutia.

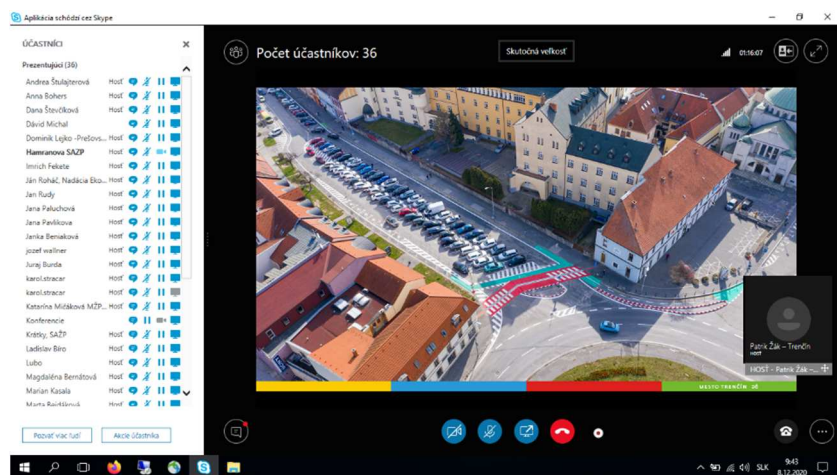
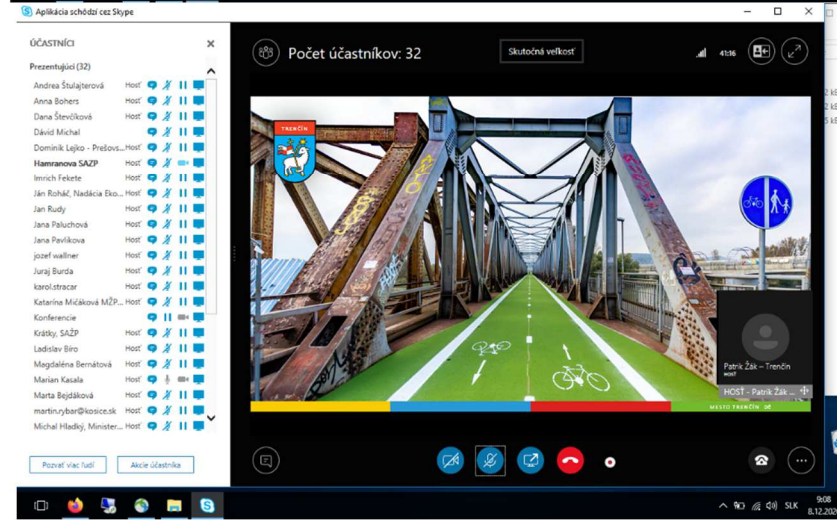
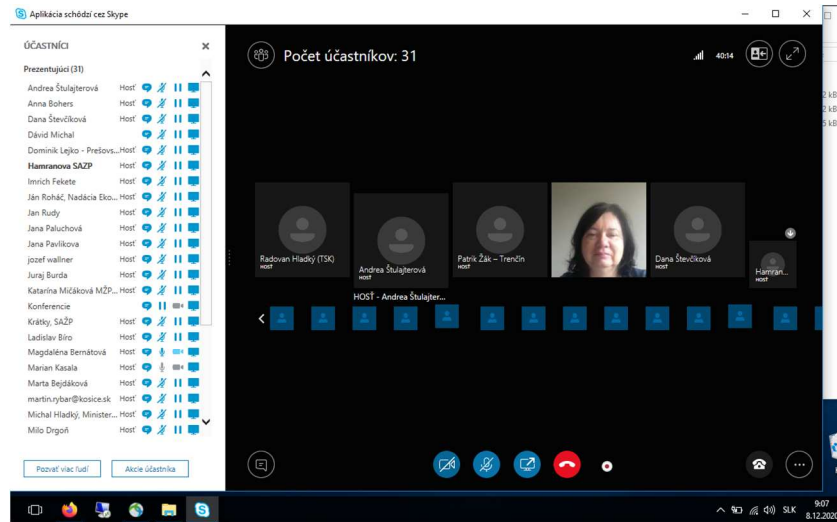
V TSK zavádzajú **pre prímestskú hromadnú dopravu** od 13.12.2020 **časové lístky** pre cestujúcich, ktoré sú 7- a 30- dňové, **s plávajúcou platnosťou** podľa tarifného pásma. Kým tarifa na jednu cestu sa zvýši o 10%, s časovým lístkom to neplatí. Cieľom je stabilizovanie pravidelných cestujúcich. Príprava tohto opatrenia bola komunikovaná so samosprávami, s ktorými TSK počíta pri informovanosti obyvateľov. Ďalším opatrením je zavedenie jednej dopravnej karty namiesto viacerých, ktoré platili doteraz a zjednotenie tarify mestskej a prímestskej dopravy, čím sa zvýšila pre obyvateľov ponuka.

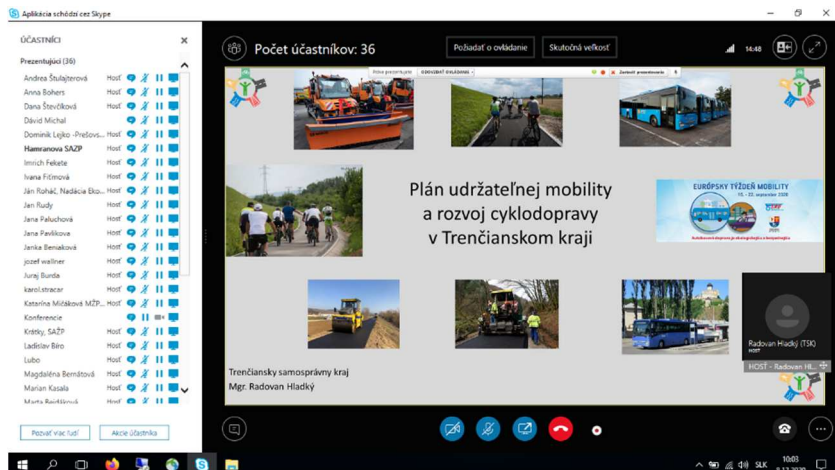
Mesto Trenčín dáva dôraz na **podporu environmentálnej výchovy** v meste a z tohto dôvodu sa predstavitelia samosprávy pravidelne **stretávajú so žiackymi školskými radami**, kde riešia otázky životného prostredia. Mladí ľudia sú citliví na životné prostredie a môžu byť tými, ktorí ovplyvnia dospelých pri realizácii aktivít. V meste Trenčín má zázemie aj projekt **Mladí reportéri pre Životné prostredie**, ktoré zastrešuje CEA.

TSK má grantový program na podporu environmentálnych projektov **“Zelené oči”**, ktorého cieľom je podpora aktivít a činností zameraných na ochranu a zlepšenie stavu životného prostredia a zvýšenie environmentálneho povedomia občanov na území Trenčianskeho kraja. Oprávnenými žiadateľmi sú obce, právnické osoby a fyzické osoby.

Pozitívnym príkladom môže byť aj **Integrovaný dopravný systém**, ktorý zahŕňa železničnú dopravu, MHD, s nadväznosťou na možnosť využitia zdieľaných bicyklov, resp. stojanov na vlastné bicykle, podľa vzoru z Bratislavského kraja.

Fotodokumentácia:

Prihlásení účastníci:

ÚČASTNÍCI

Prezentujúci (36)

Andrea Štulajterová	Host'					
Anna Bohers	Host'					
Dana Števíčková	Host'					
Dávid Michal						
Dominik Lejko -Prešovs...	Host'					
Hamranova SAŽP	Host'					
Imrich Fekete	Host'					
Ján Roháč, Nadácia Eko...	Host'					
Jan Rudy	Host'					
Jana Paluchová	Host'					
Jana Pavlikova	Host'					
Janka Beniaková	Host'					
jozef wallner	Host'					
Juraj Burda	Host'					
karol.stracar	Host'					
karol.stracar	Host'					
Katarína Mičáková MŽP...	Host'					
Konferencie						
Krátky, SAŽP	Host'					
Ladislav Bíro	Host'					
Lubo	Host'					
Magdaléna Bernátová	Host'					
Marian Kasala	Host'					
martin.rybar@kosice.sk	Host'					
Michal Hladký, Minister...	Host'					
Milo Drgoň	Host'					
MsÚ Vysoké Tatry	Host'					
Nad'a Odnogová	Host'					
Patrik Žák – Trenčín	Host'					
Peter Justh, Mesto Kež...	Host'					
Petra Baďurová Renčová	Host'					
Radovan Hladký (TSK)	Host'					
Sebastián Baran Mesto...	Host'					
Šipula Juraj Ing.						
Zibala - Ivanka pri Dunaji	Host'					